

Məleykə BAYRAMOVA

hüquq üzrə fəlsəfə doktoru,
BDU-nun Cinayət hüququ və
kriminologiya kafedrasının dosenti,
maleyka-bdu@mail.ru
050-316-54-30

XƏSTƏYƏ KÖMƏK GÖSTƏRMƏMƏ CİNAYƏTİNƏ GÖRƏ MƏSULİYYƏT BARƏDƏ

Açar sözlər: kömək göstərməmə, təqsirin qarışıq forması, qəsd, ehtiyatsızlıq, cinayət məsuliyyəti.

Key words: failure to provide assistance, mixed form of guilt, intent, negligence, criminal liability.

Ключевые слова: неоказание помощи, смешанная форма вины, умысел, неосторожность, уголовная ответственность.

Hər hansı bir insana verilmiş ən qiymətli nemət onun həyat və sağlamlığıdır. Həyat və sağlamlığın mühafizəsi həm konstitusiya, həm də cinayət qanunvericiliyi tərəfindən həyata keçirilir. Lakin real həyatda bu nemətlər bəzən konkret həkimin, tibb bacısının və digər tibbi personalın biliyindən, təcrübəsindən, işə vicdanlı münasibətindən, elementar diqqət göstərməsindən, insani, hüquq mədəniyyətindən asılı olmuş olur.

Təbabət insanların həyat və sağlamlığını mühafizə etmək baxımından insan həyatının çox vacib sahəsidir. Son illər tibb elmi böyük nailiyyətlər əldə etmiş, bir çox xəstəliklərin profilaktikası və müalicəsini mənimsəyə bilmişdir. Bununla yanaşı, tibbi fəaliyyətin hüquqi tənziminin əhəmiyyəti də artmış olur. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasının 41-ci maddəsinə əsasən hər kəsin sağlamlığını qorumaq və tibbi yardım almaq hüququ vardır [1,s.16]. “Əhalinin sağlamlığının qorunması” haqqında Azərbaycan Respublikasının Qanununun 59-cu maddəsinə uyğun olaraq, tibb və əczaçılıq işçiləri öz peşə vəzifələrini lazımi səviyyədə yerinə yetirmədikdə, sağlamlığın qorunması sahəsində vətəndaşların hüquqlarının pozul-

ması hallarında qanuna uyğun olaraq məsuliyyət daşıyırlar. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi bu qisim əməllərə görə cinayət məsuliyyəti nəzərdə tutur. Bu baxımdan, tibbi fəaliyyət sahəsində professional cinayətlər anlayışına diqqət yetirək: tibbi personal tərəfindən qəsdən və ya ehtiyatsızlıqdan ayrı ayrı şəxslərin sağlamlığına zərər yetirən və ya həyatına təhlükə yaranan hərəkət və ya hərəkətsizlikdir. Məhdud mənada bu cinayətlərə xüsusi subyektə malik olan aşağıdakı cinayətləri aid etmək olar: xəstəyə kömək göstərməmə, qanunsuz abort etmə.

Bu cinayətlərin ictimai təhlükəliliyi onunla xarakterizə olunur ki, tibb işçisi tərəfindən professional olaraq öz vəzifə borcunu yerinə yetirməsi kobud bir şəkildə pozulur ki, nəticədə xəstəyə ağır zərər yetirilə bilər. Başqa sözlə, əhalinin sağlamlığına ziyan vurulur. Yeri gəlmişkən, diqqət edək ki, xəstəyə kömək göstərməmə cinayətinin ictimai təhlükəliliyi müxtəlif tarixi dövrlərdə müxtəlif cür qiymətləndirilmişdir. Müəlliflərdən V.N.Smitienko yazır ki, bu cinayətin ictimai təhlükəliliyi sovet dövlətinin yarandığı ilk günlərdə daha ağır qiymətləndirilmişdir. O zamanlarda həkimin xəstəyə kömək göstərməməsi əməlləri siyasi bir forma alırdı. Sonrakı dövrlərdə isə bu qisim əməllərin ictimai təhlükəliliyi nisbətən itirilmiş olurdu ki, hətta bəzən belə əməllər üzrə işləri yoldaşlıq məhkəmələrinə verirdilər [12, s.57].

Qeyd edək ki, kömək göstərməmə cinayət əməlləri həyat və sağlamlıq əleyhinə törədilən cinayətlər kimi MDB məkanında, Avstriya, Litva, Monqolustan kimi dövlətlərin cinayət məəcəllələrində nəzərdə tutulur [6,s.25]. Fransanın, Kuba Respublikasının cinayət qanunvericiliyi həm kö-

mək göstərməmə, həm də təhlükədə qoyma əməlinə görə məsuliyyət müəyyən edir. Digər dövlətlərin cinayət qanunvericiliklərini bu cinayətə görə məsuliyyətin differensiasiyası baxımından müxtəlif qruplara bölmək olar. Lakin mövzudan kənar olduğu üçün bu barədə ətraflı bəhs etmirik.

Əgər yaxın xarici ölkələrin qanunvericiliklərinə nəzər salsaq, görürük ki, bu cinayət tərkibinin obyektiv cəhətinə dair müxtəlif dövlətlərdə müxtəlif yanaşmalar var. Xəstəyə kömək göstərməmə cinayətinin əsas tərkibi Gürcüstan, Belarusiya, Litva, Moldova, Ukrayna, həmçinin İspaniya, Bolqariya [7, s.21] kimi dövlətlərin qanunvericiliyi ilə formal tərkib kimi nəzərdə tutulur. Başqa sözlə, ictimai təhlükəli nəticədən kənar sadəcə baş vermiş ictimai təhlükəli əmələ görə əsas tərkib olaraq cinayət məsuliyyəti müəyyən edilir. Azərbaycan, Rusiya, Qazaxıstan, Qırğızıstan, Latviya, Estoniya, Tacikistan, Özbəkistan respublikalarının cinayət qanunvericiliyi isə bu cinayəti maddi tərkib kimi, yəni yalnız ictimai təhlükəli nəticə baş verdikdə kriminal əməl kimi qiymətləndirirlər. Yeri gəlmişkən, ictimai təhlükəlilik dərəcəsi baxımından ağırlaşdırıcı tərkib əlaməti (xəstənin ölümünə səbəb olma) olarsa, belə əməl müxtəlif ölkələrin qanunvericiliklərində müxtəlif cür qiymətləndirilir (sanksiyada üç, dörd, yaxud beş ilə qədər azadlıqdan məhrum etmə cəzası nəzərdə tutulur). Azərbaycan Respublikası CM-nin 142-ci maddəsində isə daha ağır cəza qismində müvafiq olaraq 1,2,3 ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə cəzası nəzərdə tutulur. Hesab edirik ki, xəstəyə kömək göstərməmə əməlinə görə cinayət məsuliyyətinin müəyyən edilməsindən məqsəd vətəndaşların həyat və sağlamlığını tibb işçilərinin səhlənkarlığından qorumaq olmasını nəzərə alaraq 142.1, 142.2, 142.3-cü maddələrdəki əməllərə görə müəyyən edilmiş ən ağır cəzanın - azadlıqdan məhrum etmənin həddini müvafiq olaraq iki, üç, beş ilədək müddətə nəzərdə tutulması cəzanın ümumi və xüsusi xəbərdarlığı baxımından daha məqsədmüvafiq olardı. Cəmiyyətin hər bir üzvü həyatının bu və ya digər bir zamanında sağlamlığı ilə əlaqədar tibbi yardıma ehtiyac duyur, bəzən də birbaşa həyatını itirməklə qarşılaşır, tibbi personalın öz işinə laqeyd münasibəti üzündən həyatını da itirə

bilir. Belə bir durumda təklif etdiyimiz cəzanın həddini əməlin ictimai təhlükəlilik dərəcəsinə uyğun zənn edirik.

Hüquq ədəbiyyatında bu cinayətə görə məsuliyyətin həlli zamanı az ağır zərər vurmaya səbəb olan xəstəyə kömək göstərməmə əməlinin (Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin 142.1-ci maddəsi) dekriminallaşdırılması da təklif edilir. Rus müəllifləri bunu 2003-cü ildə Rusiya Federasiyasının CM-dən ehtiyatsızlıqdan sağlamlığa az ağır zərər vurma əməlinin çıxarılması ilə izah edirlər: belə olan halda ehtiyatsızlıqdan sağlamlığa az ağır zərər vurma anlayışı bütün normalardan çıxarılmalıdır. Fikrimizcə, həm Azərbaycan Respublikasının, həm də Rusiya Federasiyasının cinayət qanunvericiliyi adi şəxslər tərəfindən sağlamlığa ehtiyatsızlıqdan yetirilən az ağır zərər vurmaya cinayət əməli kimi baxmasa da, ehtiyatsızlıqdan az ağır zərər vurmaya səbəb olan əməlin məhz həkim tərəfindən törədilməsini düzgün olaraq yolverilməz hesab etmişdir.

Bu cinayət əməlinə görə daha ciddi məsuliyyət nəzərdə tutulmasını təklif edən müəlliflər də vardır. Belə ki, N.V.Pavlova qeyd edir ki, cinayət məsuliyyəti təkcə xəstəyə kömək göstərilməməsi, hərəkətsizlik faktına görə yaranmalıdır. O, hesab edir ki, təhlükədə qoyma cinayəti kimi xəstəyə kömək etməkdən imtina edilməsi əməli də, özünü-özlüyündə baş verəcək nəticədən asılı olmayaraq, ictimai təhlükəlidir [9, s.16].

Məsələnin tədqiqi ilə məşğul olan digər bir müəllif İ.O.Nikitina təhlil olunan maddənin yeni redaksiyasını təklif edir. Mahiyyət etibarilə o, da nəticədən asılı olmayaraq həkimin yalnız kömək göstərməməsi faktına görə məsuliyyətə alınması tərəfdarı kimi çıxış edir [8, s.23-24].

Hər iki müəllif bu cinayət tərkibinin, belə çıxır ki, maddi deyil, formal tərkib kimi nəzərdə tutulmasını təklif edirlər. Əlbəttə, həkimin üzürsüz səbəbdən kömək göstərməkdən imtina etməsi onun professional fəaliyyətinə birbaşa ziddir. Lakin təkcə belə əməlin törədilmə faktını cinayət məsuliyyətinin əsası hesab edə bilmərik. Bununla əlaqədar qanunvericinin mövqeyini düzgün sayırıq. Başqa sözlə, məhz sağlamlığa az ağır, ağır xəsarət yetirmə, yaxud da ehtiyatsızlıqdan baş verən ölümdən ibarət nəticələrin baş verməsi tibb

işçisinin əməlini ictimai təhlükəli edir və cinayət məsuliyyətinə səbəb olur. Bu zaman onu diqqətə almaq lazımdır ki, həkim xəstənin sağlamlığına birbaşa xəsarət yetirmir, baş vermiş nəticələr onun kömək göstərməkdən imtina etməsindən ibarət olan əməlinin nəticəsi olur.

Nəzərə almaq lazımdır ki, xəstəyə kömək göstərməmə cinayəti latent xarakterli cinayətlərdən olduğundan məhkəmə təcrübəsində az rast gəlinir. Rast gəldiyi halda isə, bu əməlin həm obyektiv, həm də subyektiv əlamətlərinə görə cinayət məsuliyyəti, tövsifi məsələləri müəyyən çətinlik törədir. Lakin bu məqalədə digər əlamətlərə deyil, məhz subyektiv əlamətlərə diqqəti cəlb etmək istəyirik. Belə ki, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsi Plenumunun Cinayət Məcəlləsinin 142-ci maddəsinin həmin Məcəllənin 56-cı maddəsinin tətbiqi baxımından şərh olunmasına dair 07 aprel 2021-ci il tarixli qərarında da bu cinayət tərkibinin məhz subyektiv əlamətlərinin, təqsirin qəsd, yaxud ehtiyatsızlıq formasının aydınlaşdırılmasına diqqət yetirilməsi məsələnin aktuallığına dəlalət edir. Başqa sözlə, xəstəyə kömək göstərməmə əməlinin təqsirin hansı formasında törədilməsinin aydınlaşdırılmasının həm də CM-nin 56-cı maddəsinə əsasən bu əmələ görə azadlıqdan məhrum etmə cəzasına məhkum olunmuş şəxslər üçün cəzaçəkmə müəssisəsinin növünün müəyyən edilməsi üçün də əhəmiyyət kəsb edir. Bununla əlaqədar aşağıdakıları bildirmək istərdik.

Azərbaycan Respublikası (AR) Cinayət Məcəlləsinin (CM) 142-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş xəstəyə kömək göstərməmə cinayəti maddi tərkibli cinayət qismində qiymətləndirildiyindən hər bir halda həm ictimai təhlükəli əmələ, həm də ictimai təhlükəli nəticəyə münasibətdə təqsirin forması müəyyənləşdirilməlidir. İlk öncə qeyd edək ki, ədəbiyyatda tibb işçisinin xəstəyə kömək göstərməmə cinayətinin subyektiv cəhəti şərh edilərkən təqsirin qarışıq formasının olması qeyd edilir. Əslində, yeni bir forma olaraq təqsirin “qarışıq forması” ifadəsinin işlədilməsi qüsurlu hesab edilməlidir. Belə ki, belə hallarda təqsirin qarışıq deyil, hər iki forması ilə törədilən əməllər mövcud olur. Başqa sözlə, tibb işçisinin xəstəyə kömək göstərməmədən ibarət olan hərəkətsizliyə

psixi münasibəti bir başa qəsdlə, baş vermiş nəticəyə, yəni CM-nin 142.1-ci maddəsinə əsasən sağlamlığa az ağır zərər vurmaya, CM-nin 142.2-ci maddəsinə əsasən sağlamlığa ağır zərər vurmaya, CM-nin 142.3-cü maddəsinə əsasən zərərçəkmiş şəxsin ölümünə münasibətdə psixi münasibəti isə ehtiyatsızlıqla ifadə olunur. Baş verəcək nəticəyə qarşı münasibət bu halda yalnız və yalnız ehtiyatsızlıqla xarakterizə oluna bilər. Belə ki, əks halda, yəni nəticəyə münasibət qəsdlə ifadə olunarsa, əməl CM-nin şəxsiyyət əleyhinə olan digər müvafiq maddələri ilə məsuliyyətə səbəb olardı. Hesab edirik ki, AR CM-nin 142-ci maddəsində nəticəyə qarşı münasibətin ehtiyatsızlıq kimi qeyd olunmaması isə texniki bir qüsurlu olaraq qiymətləndirmək lazımdır.

Onu da qeyd edək ki, nəzəri ədəbiyyatda qeyd edilsə də, bəhs etdiyimiz təqsirin qarışıq formasını (təqsirin hər iki forması ilə törədilən cinayətlər) Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyi nəzərdə tutmur. Fikrimizcə, təqsirin qarışıq deyilən formasına qanunda aydınlıq gətirilməlidir. Qanun nə qədər dəqiq olarsa, məhkəmə, istintaq orqanlarının subyektiv mülahizəsinə bir o qədər az yer verilir ki, bu da insanların taleyini ədalətli həll etməyə imkan verir.

Digər dövlətlərdə, məsələn, Rusiya Federasiyasının CM-nin 27-ci maddəsində, həmçinin Qazaxıstan Respublikasının CM-nin 22-ci maddəsində isə təqsirin iki forması ilə törədilən cinayətlərə eyni aydınlıq gətirilir: “Qəsdən edilən cinayətdən törəyən, lakin qəsdlə əhatə olunmayan, qanunla barəsində daha sərt cəza müəyyən edilən baş verən ağır nəticəyə görə o halda cinayət məsuliyyəti yaranır ki, şəxs belə nəticənin baş verəcəyi ehtimalını dərk edir, lakin kifayət qədər əsas olmadan onun qarşısını alacağını güman edir, yaxud da belə nəticələrin baş verəcəyini görməli olduğu və görə biləcəyi halda görmür”. Rusiya cinayət qanunvericiliyinin mövqeyinə əsasən bütövlükdə belə cinayət qəsdən törədilən cinayət sayılır. Hesab edirik ki, Azərbaycan Respublikasının CM-də də belə normanın nəzərdə tutulması məqsədamüvafiq olardı. Belə hallarda əməlin bütövlükdə qəsdən törədilən əməl kimi qiymətləndirilməsi baş verəcək nəticədən kənar əməlin ayrılıqda bir ci-

nayət olmasına əsasən nəzərdə tutulur. AR CM-nin 142-ci maddəsində nəzərdə tutulan xəstəyə kömək göstərməmə əməli isə özü-özlüyündə müstəqil cinayət əməli kimi qiymətləndirilmir.

Bir qrup müəlliflər bu cinayətdə təqsirin hər iki formasının mövcudluğunu vurğulayan müəlliflərin [3, s.109] fikri ilə razılaşmayaraq, CM-nin 142-ci maddəsində təqsirin formasının göstərilməməsini əsas götürərək bu cinayətdə təqsirin yanakı qəsd formasının mövcudluğunu iddia edərək qeyd edirlər ki, əgər nəticəyə münasibət qəsdin birbaşa növü olarsa, onda əməl müvafiq olaraq CM-nin 120, 126, 127-ci maddələri ilə tövsiyə edilməlidir [11, s.327].

Hesab edirik ki, xəstəyə kömək göstərməmə cinayətinin qəsdən törədilməsini iddia edən müəlliflər AR CM-nin 25 və 26-cı maddələrindəki əsas fərqli bir məqamı nəzərdən qaçırlar: ehtiyatsızlıq zamanı şəxs qəsdə olduğu kimi bilavasitə nəticənin baş verməsini deyil, məhz nəticənin baş vermə imkanını görür, başqa sözlə, ictimai təhlükəli nəticələr verə biləcəyi imkanını qabaqcadan görmüş, lakin kifayət qədər əsas olmadan onların qarşısını alacağını güman etmişdirsə, bu əməl (hərəkət və ya hərəkətsizlik) cinayətkarcasına özünəgüvənmə nəticəsində törədilmiş cinayət, şəxs öz əməlinin (hərəkət və ya hərəkətsizliyinin) ictimai təhlükəli nəticələr verə biləcəyi imkanını lazımi diqqət və ehtiyatlılıq göstərərək qabaqcadan görməli olduğu və görə biləcəyi halda, onları görməmişdirsə, bu əməl (hərəkət və ya hərəkətsizlik) cinayətkarcasına etinasızlıq nəticəsində törədilmiş cinayət hesab olunur. Yəni təhlil etdiyimiz cinayət əməlinə bilavasitə nəticənin baş verməsinin dərk edilməsi, görülməsi deyil, belə nəticənin baş vermə imkanı, yəni ehtimalı dərk edilir. Bundan əlavə, əgər bu cinayətin qəsdən törədilməsini qəbul etmiş olsaq, onda belə əməllərə hazırlıq və cəhd mərhələləri və s. aid edilməlidir ki, bu da bu qisim cinayətlərdə mahiyyət etibarilə mümkün deyil.

Müəlliflərdən P.S.Daqel başqa bir maraqlı mövqedən çıxış edərək qeyd etmişdir ki, xəstəyə kömək göstərməmə cinayəti törədilərkən əmələ münasibətdə ehtiyatsızlıq da mövcud ola bilər. Belə hal yalnız bir halda mümkündür: tibb işçisi xəstəyə olan çağırışı yadımdan çıxarmışdırsa.

[5,s.36-40] Bu zaman hərəkətsizlik tibb işçisinin iradəsindən asılı olmayaraq baş verir, həkimin köməkdən imtina etməsi qəsdən olmur. Hesab edirik ki, təqsirlilik nöqtəyi-nəzərindən belə əməlin məhz CM-nin 142-ci maddəsi ilə qiymətləndirilməsi çətinlik törədirdi.

Qeyd olunanlara əsasən, onu da deyə bilərik ki, təqsirin qarışıq forması ilə törədilən cinayətlərdə əmələ psixi münasibət qəsd, nəticəyə psixi münasibət isə ehtiyatsızlıq formasında mövcud olmuş olsa da, bu zaman əməl ictimai təhlükəlilik əlamətinə malik ola da bilər, olmaya da bilər, yəni əməl özü-özlüyündə cinayət ola da bilər (məsələn CM-nin 126 -Qəsdən sağlamlığa ağır zərər vurma,141-ci maddələrdə olduğu kimi -Qanunsuz abort etmə), olmaya da (məsələn, 142-ci maddədəki kimi – xəstəyə kömək göstərməmə hərəkətsizliyi) bilər.

Məsələyə aydınlıq gətirmək üçün müəlliflərdən F.Səməndərov bu qisim cinayətləri iki qrupa ayırmağı tövsiyə edir: 1-cisi, ictimai təhlükə doğuran xüsusi təhlükəsizlik qaydalarının pozulması ilə bağlı əməllərdir ki, qanunverici bunları nəticədən ayrı götürdükdə kriminal əməl saymır: CM-nin 222, 223, 224 və s. maddələri; 2-cisi isə o əməllərdir ki, onlar nəticədən asılı olmayaraq kriminal xarakterli, yəni ictimai təhlükəlilik xarakterinə malik olur: CM-nin 126.3; 141.3 və s. maddələri. Buna görə də əgər qəsdən pozulan təhlükəsizlik qaydaları ehtiyatsızlıqla əlaqədar ictimai təhlükəli nəticə doğurarsa və qanunverici cinayət məsuliyyətini yalnız belə nəticə ilə əlaqələndirərsə, belə əməllər bütövlükdə ehtiyatsızlıqla törədilən əməllər hesab edilməlidir [4,s.223]. Yox əgər qəsdən törədilən əməldən doğan ictimai təhlükəli nəticəyə psixi nüansı bət ehtiyatsızlıqla əlaqədardırsa və əməlin özü ilə müqayisədə baş verən nəticə onun daha ağır növünə görə məsuliyyət yaradırsa, belə əməl bütövlükdə qəsdən törədilən əməl sayılmalıdır.

Müəllifin fikrinə əsasən, xəstəyə kömək göstərməmə cinayətini 1-ci qrupa, başqa sözlə, əməli baş verəcək nəticədən ayrı götürdükdə kriminal əməl hesab edilməyən əməllər qrupuna aid etmək lazımdır. Hesab edirik ki, belə

yanaşma məqsədəuyğun hesab edilməlidir.

Beləliklə, nəticəyə izah etdiyimiz ehtiyatsızlıq kimi psixi münasibətdən, həmçinin əməlin, yəni xəstəyə kömək göstərməmə əməlinin özü-özlüyündə cinayət olmamasını nəzərə alaraq, xəstəyə kömək göstərməmə cinayətini bütövlükdə ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayət kimi xarakterizə etmək lazımdır.

Hətta bir qrup müəlliflər çox konkret olaraq iddia edirlər ki, təqsirin forması təqsirkarın yalnız ictimai təhlükəli nəticəyə olan psixi münasibəti ilə müəyyən edilməlidir. Buna görə təqsirin qarışıq formasından danışmaq yersizdir. Yəni nəticəyə münasibət ehtiyatsızlıqdır, sa, onda bütövlükdə əməl ehtiyatsızlıqdan törədilmiş əməl hesab edilməlidir. Qeyd olunan məsələlər Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsinin 07 aprel 2021-ci il tarixli qərarı ilə konkretləşdirilmişdir: Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 142-ci maddəsinin mənasına görə zərərçəkmiş şəxsin sağlamlığına az ağır, ağır zərər vurulmasına, habelə ölümünə səbəb olan tibb işçisi tərəfindən üzrlü səbəblər olmadan xəstəyə tibbi yardım göstərilməməsi təqsirin ehtiyatsızlıq formasında törədilir (<http://www.constco->

[urt.gov.az/az/decision/1220](http://www.constco-urt.gov.az/az/decision/1220)).

Qeyd olunanları, həmçinin xarici ölkələrin (Rusiya Federasiyası, Belarusiya və s.) təcrübəsini nəzərə alaraq, hesab edirik ki, CM-nin 142.1, 142.2, 142.3-cü maddələrində müvafiq olaraq “sağlamlığına az ağır zərər vurma”, yaxud “sağlamlığa ağır zərər vurma”, həmçinin “zərərçəkmiş şəxsin ölümünə səbəb olduqda” ifadələrindən əvvəl “ehtiyatsızlıqdan” ifadəsi əlavə edilməlidir.

Beləliklə, subyektiv cəhətinə görə xəstəyə kömək göstərməmə cinayətini təqsirin qarışıq forması ilə törədilən cinayət kimi qiymətləndirərək bütövlükdə isə ehtiyatsızlıqdan törədilən cinayət kimi xarakterizə etmək lazımdır. Belə olan halda, Məcəllənin 142.3-cü maddəsində nəzərdə tutulan əmələ görə azadlıqdan məhrum etmə cəzası təyin edilərkən cəzaçəkmə müəssisəsinin növü CM-nin 56.1.1.-ci maddəsinə uyğun olaraq ehtiyatsızlıqdan törədilmiş cinayətlərə görə beş ildən artıq olmayan müddətə azadlıqdan məhrum etməyə məhkum olunmuş şəxslər üçün - məntəqə tipli cəzaçəkmə müəssisələrində müəyyən edilməlidir.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat:

1. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası. Bakı: Qanun, 2009. - 68 s.
2. Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsinin Kommentariyası, I hissə, Bakı:Hüquq Yayın Evi, 2021. - 712 s.
3. Ağayev İ.B. Cinayət hüququ. Xüsusi hissə. Bakı: “Nurlar”, 2018. - 488 s.
4. Səməndərov F.Y. Cinayət hüququ (ümumi h.), Bakı: Hüquq Yayın Evi, 2018. - 724 s.
5. Дагель П.С. Неосторожность. Уголовно-правовые и криминологические проблемы. Москва: юр. лит.,1977. - 144 с.
6. Додонов В.Н., Капинус О.С., Щерба С.П. Сравнительное уголовное право (Особенная часть), Москва: “Юрлитинформ», 2010. -544 с
7. Мамонтов Д.Ю. Сравнительный анализ особенностей норм, устанавливающих уголовную ответственность за неоказание помощи больному, в законодательстве зарубежных стран и уголовном законодательстве России // Научный вестник Омской академии МВД России № 1 (56), 2015, с.19-23.
8. Никитина И.О. Преступление в сфере здравоохранения (законодательство, юридический анализ, квалификация, причины и меры предупреждения) Автореф.дисс.канд. юрид.наук, Нижний Новгород, 2007. - 26 с.
9. ПавловаН.В. Уголовно-правовое регулирование медицинской деятельности, Автореф. дисс. канд. юрид.наук, Москва, 2006. - 20 с.

10. Пискун А.И. Уголовная ответственность за неоказание помощи больному в зарубежном законодательстве// Пробелы в российском законодательстве, 2013, №1, с. 147-150.
11. Самедова Ш.Т. Уголовное право Азербайджанской Республики. Особенная часть: в двух томах. Учебник. Баку: Адильоглы, 2020, том 1. - 824 с.
12. Смитиенко В.Н. Уголовно-правовая охрана здоровья населения в СССР, Киев: Вища шк., 1989. - 243 с.

Maleyka Bayramova

On responsibility for repeated theft of foreign property

The components of the crime of failure to provide assistance to a patient under Article 142 of the Criminal Code of the Republic of Azerbaijan, provided by law, were investigated in comparison with the legislation of a foreign country. It was noted that, from a subjective point of view, the crime of not helping a patient should be assessed as a crime committed with a mixed form of guilt and characterized as a crime of negligence as a whole.

Малейка Байрамова

Об уголовной ответственности за неоказание помощи больному

Состав преступления, связанного с не предоставлением помощи пациенту в соответствии со статьей 142 Уголовного кодекса Азербайджанской Республики, предусмотренной законом, исследован в сравнении с законодательством иностранных государств. Было отмечено, что с субъективной точки зрения преступление, связанное с не оказанием помощи пациенту, должно оцениваться как преступление, совершенное со смешанной формой вины.